

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא יד.

עין משפט  
נר מצוה

קלח א מיי פ"ד מהל'  
חקי ממון הלכה י  
סמג עשין סז סח טוש"ע  
ח"מ סימן שזו סעיף ח  
וסימן שמו:

קלפ' ב ג מיי' פ"א שם  
הלכה ז סמוג שם  
טוש"ע ח"מ סימן שפט  
סעיף י'

קמ ד ה מ"י שם הל' ח  
טוש"ע שם סעיף יא:  
קמא ו מ"י שם הלכה ט  
טוש"ע שם סעיף  
יב:

קמב ז מיי שם הלכה ח  
ועיין במ"מ טוש"ע  
שם סעיף יא:

קבוצה ח מ"י שם טוש"ע  
שם סעיף יט:  
קבוצה ט מ"י שם הלכה ט

טוש"ע שס סעיף יג  
:יד

## תורה אור השלם

1. כִּי יִבְעַר אִישׁ שָׂדֶה אוֹ  
כֶּרֶם וְשָׂלַח אֶת בְּעִירוֹ  
וּבְעַר בְּשָׂדֵה אֲחֵר מֵיֵטֵב  
שָׂדֵהוּ וּמֵיֵטֵב כֶּרְמוֹ  
יִשְׁלָם: שְׁמוֹת כ"ד

## רבינו חננאל (המשך)

ומשעם על קרן ועל חשב  
 וזה הרצל, הוא אקת חשב  
 בכל דמשעם כלל חנוק,  
 שמעען מנה דלר' טרופן  
 היא דאמ' קרן חצצר  
 וקיון נוק שלם משלם.  
 דר' טרופן פרק  
 כצד. ודיק' תוב מסיפא  
 וקתני לא לזה ולא לזה,  
 וקתני דאמ' מניניה והוא  
 דאין קתני תם משלם  
 חצי נוק. רישא ר' טרופן  
 וסיפא בכנ. אן, האמ'  
 ליה שמואל לרב תבא  
 שבוה מתני' ותא תבא,  
 פירושו בשמונה שאחרי  
 זאת כו' וזבא רבינא  
 ותורצה רבינא, כגון חצר  
 והיתוחת לפירות לא  
 ולשנהן לשוריהן, ולגב  
 שן חנוק לה חצר חנוק  
 לבדו, ולגב קרן חויה לא  
 ודע. הרב'ם. ואקשי'  
 עליה אי הכי ר' כללות ג'  
 חיה, לניקז ולא למוק  
 חיה בכל. למוק ולא  
 לניקז טעור בכל. לזה  
 לפירות חייב בכל (א).  
 ולשנהן לשוריהם  
 משלם חצי נוק ומועד  
 משלם נוק שלם חצי ג'  
 דינים.

(א) נראה דכוונת הר"ח לומר, שהחצר מיוחדת לפירות רק לאחד מהם, הגם שהוא חצר השותפין. ואז חייב המזיק על הכל, היינו שן ורגל. וכן היכא שהחצר הוא רשות לשניהם לשוורים.

**ו**כָּבֹד עָלֶיהָ שְׂמִירַת נִזְקֵיהֶּנּוּ. וְאִם תִּמְאַרְרֵם כִּיֹּן לֵאלֹהִים קִבֵּל עֲלֶיהָ פְּשִׁיטָא דְחַסֵּם חַיִּי נֹזֵק וּמוֹעֵד מִשְׁלָם נֹזֵק שְׁלָם וְיֵשׁ לֹמֵר דְּסִסְלָקָא דַּעֲמָךְ דְּשְׂמִירַת נִזְקֵיהֶנּוּ דַּעֲמָלָא לֹא קִבֵּל אֲבָל אֲנוּקִין לְתוֹרָא דְשׁוּלָא גּוֹפִיָּה סִלְקָא דַּעֲמָךְ שְׁבָל וּלְפִטְרָא מִשְׁאֵל:

**מי לא פליגי.** הוי מצי לאוקמי  
ההיא דרב יוסף לא לזה ולא לזה  
לשונרים ולפירות דחד:

**ל**זה וזה לא לפירות אלא  
לחד. ר"ת גרים לא לזה ולא  
לשורים דגבי שן הויא חצר  
הניזק שהזיק מירוס אבל גבי שווריה

ה"ל קרן צרה"ר כיון שלא היה להם  
רשות ליכנס ול"ג כמו שכתוב  
בספרים ולזה לשוורים דא"כ  
גבי שן לא היה לו ליחשב חזר

הניזק כיון שיש רשות לכל חד וחד להכניס שם שורו כדמוכח לעיל ולא צעיי לאוקמא לזה ולזה לפירות ולא לשוורים דלא כר' זירא ועוד דלישנא לא משמע הכי :

**א** הָבִי אַרְבָּעָה שְׁלֹשָׁה הוּא.  
בְּשֵׁלֵמָה לְשִׁמּוֹאֵל דְּמוּקִי רִישָׁא  
רַבִּי טַרְפוֹן וְסִפְיָא רַבָּן אֲזַטְרִין  
סִפְיָא לְאִשְׁמוּעֵינָן לְאִפּוּקִי מִדְּרַבִּי  
טַרְפוֹן אֲלֵא לְרִבְינָא לֹא זָרִיכָא כֻּלָּא  
לְדַגְבִּי שֶׁן הוּא חֹזֵר הִנּוּק שְׁמַעִין  
מִכָּל שְׂהוּא רְשׁוּת לִינוּק וְקָרְן זְבִה"ר  
שְׁמַעִין מִחֹזֵר הַשׁוֹתֵפִין וְהַבְּקָעָה:  
פְּרָה

השותפין והבקעה פטור בה על השן ועל הרגל קשיא אהרדי כי תניא ההיא  
יבחר מיוחדת לזה ולזה בין לפירות בין לשוורים ההיא דרב יוסף יבחר  
מיוחדת לפירות ואינה מיוחדת לשוורים דלגבי שן הויא לה חצר הניזק דיקא  
נמי דקתני הכא דומיא דפונדק וקתני התם דומיא דבקעה שמע מינה מתקף  
לה רבי זירא כיון דמיוחדת לפירות הא בעינן יובער בשדה אחר וליכא א"ל  
אב"י כיון דאינה מיוחדת לשוורים שדה אחר קרינא ביה א"ל רב אחא  
מדפיתי לרבינא לימא מדמתניתא לא פליגי אמוראי נמי לא פליגי אמר ליה  
אין ואם תמצא לומר פליגי בקושיא דרבי זירא \* ובפירווקא דאב"י פליגי:  
וגופא ארבעה כללות היה רבי שמעון בן אלעזר אומר בנזקין כל שהוא  
רשות לניזק ולא למזיק חייב בכל על הכל לא קתני אלא חייב בכל  
בכולי נזק מני \* רבי טרפון היא דאמר משונה קרן בחצר הניזק נזק שלם  
משלם אימא סיפא לא לזה ולא לזה כגון חצר שאינו של שניהם חייב  
בה על השן ועל הרגל מאי לא לזה ולא לזה אילימא לא לזה ולא לזה  
כלל אלא דאחר והא בעינא ובער בשדה אחר וליכא אלא פשיטא לא לזה  
ולא לזה אלא דחד וקתני סיפא תם משלם חצי נזק ומועד משלם נזק שלם  
אתאן לרבנן דאמרי "משונה קרן בחצר הניזק חצי נזק הוא דמשלם רישא  
רבי טרפון וסיפא רבנן \* אין דהא אמר ליה שמואל לרב יהודה \* שינא שבוק  
מתניתין ותא אבתראי רישא רבי טרפון וסיפא רבנן רבינא משמיה דרבא  
אמר כולה רבי טרפון היא ומאי לא לזה ולא לזה לא לזה ולא לזה  
לפירות אלא דחד לזה ולזה לשוורים \* דלגבי שן הויא לה חצר הניזק לגבי  
קרן הויא לה רשות הרבים א"ה ארבעה שלשה הוו אמר רב נחמן בר יצחק

שלשה

א לאשמוענין דחייב י"ש: רבי טרופן היא דאמר. לקמן בפרק כ"ד (דף ע"ד): משונה קרן בזה  
 קרי משונה הואיל ושינוי את וממן שלא היו דרכן לכך: אלא דאמר. שאינו לא נזק ולא מניק וקמני  
 חד מינייהו. כלומר דניק: הא א"ל שמואל לרב יהודה כו'. לקמן [טו'] גבי חמשה ממין: שבוק מחטנין.  
 וי. ואימא כוותי דאוקי אנא רישא רבי טרופן וסיפא רבנן וד' כללות דקאמר ר"ש תרי מינייהו  
 אלא דהד. דניק: דלגבי שן הויא חצר הניק. וחייב המזיק במוקי שן שהרי לגבי פירות אינה אלא  
 וות הכנים שם שזרו ומשום הכי הוא משלם חצי נזק ותו לא: ג' כללות הוו. דהאי כללל בתרא  
 חצר הניק למא ליה למתני חייב על השן הא תנא ליה רישא כל שהוא רשות לניקן ולא למזיק  
 ג' ליה רישא כגון חצר השותפין והבקעה על הגניחה ועל הגניפה חס משלם חצי נזק:  
 שלשה

וְלֹא קָבַל עָלָיו שְׁמִירַת נֶטִּיבוֹ. אִם חֵזֶק הוּא אֶת אֲחֵרִים: אֵינִי וְפֶאֱ  
סֵנִי רַב יוֹסֵף. אֲדַרְבִּי אֲלַעֲזֵר פִּרְדֵּי: וּפְּסוּדֵק. בֵּית גָּדוֹל שְׂרָגִילִין  
אֲוֹרָחִים וְאֶכְסֵנְאִין לָלוֹן בּוֹ וְאִם הֵיזֵק זֶה אֶת זֶה חֵיב אֲשֶׁן וְרָגַל  
וְלֹא הִי כְּרֵה"ר דְּהוֹאִיל וְאִינוּ מִיּוֹד לִבִּי רְשׁוֹת הַרְבִּים אֲלֵל לְאוֹתָן

הדרין צו כשדוה) אחר קרינן זיה  
שהרי ע"י שכירות הם דרים שם:  
והסברא דתמניסא לא פליגי. דלכא  
דבימא דקאי כוונ' והמניא ד' כללות  
כו': חייב בכל לקמן מפרש שאפילו  
קרן תמה משלם נזק שלם הואיל  
ונכנס לרשותו והזיקה: פטור מכל.  
דלמך ליה תורך ברשותי מאי צני:  
על הנה ורגל. דלמך קרינן זיה  
בשרה אחרם) דמשמע שיהא מיוחד

לניקח אצל על הנגיפה ועל הנגיפה והנשיכה והרצילה והבעיטה שכן חולדותיו של קרן תם משלם חצי נזק דכרה"ר הוא ששרי לנטיהן רשות זו: לא לזה ולא לזה. מפרש לקמיה דאינו של שניהן אלא של אחד מהן של נזק: חייב זה על השן ועל הרגל. י"ש: ועל הנגיפה כו'. לקמן פריך דאם תנא רשעא דנחש הינון אפילו קרן תמה משלם נ"ש: פטור זה על השן ועל הרגל. והיינו כר' אלעזר:

וקפריץ גמלא קשאי אהדדי: כי  
סניא הסיא: לפטור: בחצר המיוחדת  
לזו ולזו. לפירות ולשורים זהו  
יה חצר השותפין לגבי שן ולגבי קרן  
הלך בשן פטור ברה"ר<sup>ו</sup> ובקנן תמה  
ח"ו ברה"ר: משלם: ודרב יוסף בחצר  
המיוחדת כו'. דהוא חצר הנזק  
שלא היה לו להניח שם שורים  
ולא דמי לרה"ר: פונדק אינו מיוחד  
לשורים לפי ששם מונחת פרמגטיא  
של סוחרים ואין מניחין ליכנס שם  
שורים שלא ידחפו ויטנפו כליהם:  
סתם צנקה רועים שם שורים:  
צעינן שדה אחר וליכא. שהרי יש  
למויק רשות בה להכניס פירותיו:  
שדה אחר קרינן ציה. שהרי נכנס  
שלא ברשות שלא היה לו רשות  
לשורים: אמוראי נמי לא פליגי.

דהא דרז חסדא בשאינה מיוחדת לשוורים ודכי אלעזר במיוחדת אף לשוורים: בקושיא דר' יורא ופירוקא דאביי. ובחזר המיוחדת לפירות ולא לשוורים רב חסדא כאביי דכיון דאינה מיוחדת לשוורים שדה אחר קרינא ביה ודכי אלעזר כדכי יורא כיון דיש לנזק רשות בה לפירות לא קרינא ביה שדה אחר: חייב על הכל לא חסדא. דליהוי משמע על השן הכולל ויזל הכרזי אלא חסדא דר'

דמאשע על הקין אע"כ שהוא תם אמר לאשמעטין דחייב ג"ש:  
הניקין ג"ש משלם. קרן תמה וכל תולדותיה קרי משונה הואיל ושינוי אמר  
חייב על השן והא צעטן שדה אחר: אלן דחד מינייהו. כלומר דניקין: הא  
לא מטרה לשנויי כחד תמא: ופא אפטרתי. ואימא כרומי דלוקי אמר  
בחד דוכמא חד כ"כ טרפון וחד כרנבן: אלן דחד. דניקין: דלגבי שן  
דניקין: דלגבי קרן הויה רה"ב. שרי צבנות הכנים שם שורו ומשום  
שמעטין ליה מקמאי דקין דלגבי שן הויה חצר הנקין אמר ליה למת  
חייב בכל וקרן בחדל האשומטיין הא מנא ליה רישא כנוון חצר

(א) [מוספתא פ"א]  
(ב) [לקמן טו: טז. ית. כד:  
מח. ג.] (ג) [זכרות לה. וש"נ]  
(ד) צמ"א: בשדה, (ה) [שמות  
כב, ו] צמ"א: כרה"ר,  
(ו) צמ"א: כרה"ר, (ח) [ועיין  
מוספות לקמן טז. ד"ה  
כולה]

## גליון הש"ס

גמ' ובפירוקא דאב"י  
פליגי. ע"י לקמן דף טז  
ע"א תוס' ד"ה כולה ר"ט:  
אין דהא א"ל שמואל ב'.  
לקמן דף טו ע"ב ודף לו  
ע"ב:

## רבינו חננאל

וְלֹא קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם דְּמִיר  
שִׁטְלוֹת וְנִדְּוִיקִין, דְּמִיר  
נִתְּרָה לְשִׁטְלוֹת וְלִשְׁמִירָתָן  
חֲצֵי נֹזֶק וּמִעֻד נֹזֶק שְׁלֵם.  
וְקִבְּלוּ עֲלֵיהֶם עַל  
שְׂמִירַת נֹזֶק וְעַל הַשּׁוּר  
פְּטוּר, דִּיכֵיל לִמְמַד לְהוּ  
אֵלּוּ אֻזֵּק לְאַחֲרֵי הַתָּא  
בְּעִמּוֹת שְׁלֹמִי הַשּׁוּר  
דְּאֻזֵּק לְתַרְוּהָ דִּירְבִּי בַּעֲנָה  
כִּי שְׁלֹמִי כֵּן.  
שְׁקִיבֻלוֹ הַשּׁוּמְרִים שְׁמֵר  
נִיזְקִין, נִיזְקֵי בֵּינֵי שְׁמֵר  
חֻזִּינִי הַשּׁוּמְרִים, וְנִפְרָה  
כִּלְלָה אוֹ שְׁפִרְצוּהָ לִיטְסִין  
רִיבָהּ וְהִיא פְּטוּרָה.  
וְאֻקְרֵיָהּ כֵּן לְעֵלְמָה דְּא  
דַּתִּי רַב יוֹסֵף חֲבֵר  
הַשּׁוֹתֵפִין וְהַפְּנֻדִין קֵבֵל  
בֵּה עַל הָשֵׁן וְעַל הָרֹגֶל.  
וּפְרִיזֵי בְּמִיחֻדָּתָהּ וְלֹא  
לִפְרִיזֵת לֹא לְשׁוּרֵיהֶם, דְּא  
לֹא יִמֵּי' הֵכִי, דְּאִתְּנִי דְּא  
כִלְלוֹת הִיָּה ר' שְׁמֵעֵן בִּן  
חֲסִידָא אֹמֵר, בְּנִזְקִין, כֵּן  
שְׁהוּ רִשְׁתָּ לִּנְזִיק וְלֹא  
לְמִזְקֵי, חֲבִיב כֵּלֵל לְמִזְקֵי  
וְלֹא לִנְזִיק, שְׁמֵר כֵּלֵל רַב  
וְלֹא כְּגֹן חֲבֵר הַשּׁוֹתֵפִין  
בְּהִקְעָה, פְּטוּר בֵּה עַל הָשֵׁן  
וְעַל הָרֹגֶל, קִנְיֵי חֲבִיב  
פְּטוּר, כֵּן אִתְּנִי. וְעַל הָרֹגֶל,  
חֲסִידָא קִשְׁיֵי אַחֲדֵיהּ אֵלַּי  
דְּא דַּתִּי ר' שְׁמֵעִי בְּחֻצָּה  
הַמִּיחֻדָּת לִשְׁתֵּינָן בִּין  
לִפְרִיזֵת בִּין לְשׁוּרֵיהֶם.  
וְהִתְנֵי רַב יוֹסֵף חֲבֵר  
הַמִּיחֻדָּת לִשְׁתֵּינֵי מִפְּרִיזֵת  
וְלֹא לְשׁוּרֵיהֶם, וְשִׁטְלוֹת  
הִיא וְאִתְּנִי, כִּינֵי דְשִׁעִית  
לְאִמְרֵיהֶם, שְׁנֵי מֵי  
לְאִמְרֵיהֶם וְאִמְרֵי רַב חֲסָדָא  
דְּחִיבִי עַל הָשֵׁן וְעַל הָרֹגֶל  
בְּחֻצָּה הַמִּיחֻדָּת לִפְרִיזֵת  
וְלֹא לְשׁוּרֵיהֶם, וְר' אֶלְעֻזָּר  
דְּפִטְרָא בְּחֻצָּה הַמִּיחֻדָּת  
לִשְׁתֵּינֵי, לִפְרִיזֵת  
וְלְשׁוּרֵיהֶם. וְאִתְּנִי חֲבִיב  
לֹמִי' מִלְּגִי, רַב קִישִׁי דְּא  
רַב דֹּאמִי' כִּינֵי דְמִיחֻדָּת  
לִפְרִיזֵת אֲבָנָה וְכֵר  
בְּשֵׁד אַחֵר וְלִכְסָא, וּפְרִיזֵת  
כִּינֵי דִּמִּיחֻדָּת לִפְרִיזֵת  
לְשׁוּרֵיהֶם שְׁחֵד אַחֵר קִירָנָה  
כִּי. ר' אֶלְעֻזָּר כֵּן וְגַם,  
רַב חֲסָדָא אֲבָנִי, גִּפְתָּה,  
ר' לִלְלוֹת הִיָּה ר' שְׁמֵעֵן  
בִּן אֶלְעֻזָּר, אֹמֵר, (בְּנִזְקִין)  
כֵּן אֶשְׁהוּ רִשְׁתָּ לִנְזִיק וְלֹא  
לְמִזְקֵי חֲבִיב כֵּלֵל. וְיִקְנִין  
לְמִזְקֵי חֲבִיב עַל חֲבִיב כֵּן